

ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ ΥΙΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ¹

Οικονόμου Δέσποινα²

Εισαγωγή

Καθημερινά, σε κάθε χώρα του κόσμου, γεννιούνται παιδιά που δε ζουν με τους βιολογικούς γονείς τους. Οι λόγοι του αποχωρισμού είναι πολλοί και πολλαπλοί, όπως θάνατος, ανέχεια, έλλειψη υποστήριξης, στίγμα και άλλα κοινωνικά εμπόδια. Όποιοι και να είναι οι λόγοι, οι συνέπειες για τη ζωή των παιδιών είναι καθοριστικές και συχνά ολέθριες. Συνήθως, τα παιδιά που στερούνται οικογενειακό περιβάλλον μεγαλώνουν σε ιδρύματα όπου η διεθνής πρακτική και έρευνες έχουν δείξει ότι, και στην καλύτερη περίπτωση, δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για την ομαλή ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών. Η UNICEF προωθεί παγκοσμίως προγράμματα που στοχεύουν στην αποϊδρυματοποίηση και αναζήτηση οικογενειακού περιβάλλοντος για τα παιδιά³.

Το δικαίωμα να μεγαλώνουν μέσα σε μια οικογένεια είναι από τα βασικά δικαιώματα των παιδιών και κάθε δυνατή ενέργεια που προάγει αυτή την αρχή πρέπει να έχει προτεραιότητα. Δυστυχώς, σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες οι κοινωνικοπολιτικές συνθήκες είναι τέτοιες που οδηγούν τους βιολογικούς γονείς σε αποχωρισμό από τα παιδιά τους, σε εγκατάλειψη ή τοποθέτησή τους σε ιδρύματα.

Συμβολή στη μείωση των παιδιών των ιδρυμάτων σε παγκόσμια κλίμακα είναι και οι διακρατικές υιοθεσίες που συνιστούν και ένα από τα δικαιώματα του παιδιού όπως αναφέρονται και στη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού:

“Άρθρο 21.- Τα Συμβαλλόμενα Κράτη που αναγνωρίζουν και/ή επιτρέπουν την υιοθεσία διασφαλίζουν ότι εκείνο που πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη στην προκειμένη περίπτωση είναι το συμφέρον του παιδιού και : α. μεριμνούν ώστε η υιοθεσία ενός παιδιού να μην επιτρέπεται παρά μόνο από τις αρμόδιες αρχές, οι οποίες αποφαινόμενες, σύμφωνα με

1. Οι όροι πολιτισμός, φυλή, γεωγραφία, αναπτυσσόμενες χώρες, αναπτυγμένες χώρες, αναπτυγμένος κόσμος χρησιμοποιήθηκαν με την έννοια που δίνεται στην καθομιλουμένη και όχι με ακαδημαϊκή ακρίβεια.
2. Κοινωνική λειτουργός, Διευθύντρια της Διεθνούς Κοινωνικής Υπηρεσίας - Ελληνικός Κλάδος.
3. <https://www.unicef.org/greece/%CF%84%CE%B9-%CE%BA%CE%AC%CE%BD%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B5>

το νόμο και με τις εφαρμοζόμενες διαδικασίες και επί τη βάση όλων των αξιόπιστων σχετικών πληροφοριών, εάν η υιοθεσία είναι δυνατή εν όψει της κατάστασης του παιδιού σε σχέση με τον πατέρα και τη μητέρα του, τους συγγενείς του και τους νόμιμους εκπροσώπους του και εάν, εφόσον αυτό απαιτείται, τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα έδωσαν τη συναίνεσή τους για την υιοθεσία, έχοντας γνώση των πραγμάτων και μετά από την αναγκαία παροχή συμβουλών, β. αναγνωρίζουν ότι η υιοθεσία στο εξωτερικό μπορεί να αντιμετωπισθεί ως ένα άλλο μέσο εξασφάλισης στο παιδί της αναγκαίας φροντίδας, εάν αυτό δεν μπορεί να τοποθετηθεί σε μία ανάδοχη ή σε μια υιοθετούσα οικογένεια ή να ανατραφεί σωστά στη χώρα της καταγωγής του, γ. μεριμνούν ώστε, σε περίπτωση υιοθεσίας στο εξωτερικό, το παιδί απολαμβάνει των ίδιων προστατευτικών μέτρων και προδιαγραφών με εκείνα που υπάρχουν στην περίπτωση εθνικής υιοθεσίας, δ. παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι, σε περίπτωση διακρατικής υιοθεσίας, η τοποθέτηση του παιδιού δεν απολήγει σε ανάρμοστο υλικό όφελος για τα πρόσωπα που είναι αναμειγμένα σ' αυτή, ε. προωθούν τους αντικειμενικούς σκοπούς του παρόντος άρθρου με τη σύναψη διμερών ή πολυμερών διακανονισμών ή συμφωνιών, ανάλογα με την περίπτωση, και προσπαθούν, μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, να επιτύχουν οι τοποθετήσεις των παιδιών στο εξωτερικό να πραγματοποιούνται από αρμόδιες αρχές ή αρμόδια όργανα.”

Η διακρατική υιοθεσία είναι μια επιλογή παροχής οικογενειακού περιβάλλοντος σε παιδιά, αλλά δεν πρέπει ποτέ να είναι η πρώτη επιλογή. Η διακρατική υιοθεσία δεν είναι ένας τρόπος για να επιλυθούν τα προβλήματα που δημιουργούν η φτώχεια, οι εσωτερικές συγκρούσεις ή η αστυφιλία στις αναπτυσσόμενες χώρες και που συχνά οδηγούν τους γονείς σε αποχωρισμό από τα παιδιά τους. Η πιο ενδεδειγμένη λύση για αυτά τα προβλήματα είναι να ενισχυθούν οι βιολογικοί γονείς να μεγαλώσουν οι ίδιοι τα παιδιά τους ή το άμεσο οικογενειακό τους περιβάλλον. Όπου αυτό δεν είναι δυνατόν, η εθνική υιοθεσία είναι η επόμενη λύση. Το παιδί, σχεδόν παντού, θεωρείται κοινωνικό κεφάλαιο για την οικογένεια και τη χώρα και ο αποχωρισμός και η μετανάστευση δεν είναι εύκολα αποδεκτές. Δυστυχώς, όμως, οι συνθήκες συχνά είναι τόσο αρνητικές για την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες, που η διακρατική υιοθεσία φαίνεται να είναι η μόνη λύση προκειμένου το παιδί να μη μεγαλώσει σε ιδρύματα -που και αυτά έχουν ιδιαίτερες και πολύπλοκες δυσκολίες- και να έχει μια σταθερή, φροντιστική οικογένεια.

Η βασική αρχή της υιοθεσίας είναι η παροχή οικογένειας σε ένα παιδί που τη στερείται και όχι η παροχή παιδιών σε οικογένειες που δεν έχουν δικά τους παιδιά ή που θέλουν να

επεκτείνουν την οικογένειά τους. Απόλυτη προτεραιότητα έχει το δικαίωμα του παιδιού να μεγαλώσει σε μια οικογένεια και όχι το προνόμιο του θετού γονέα να αποκτήσει ένα παιδί.

Τα κίνητρα των θετών γονέων του αναπτυγμένου κόσμου πηγάζουν είτε από το γεγονός της ατεκνίας είτε από συνειδητή επιλογή να προσφέρουν μια οικογένεια σε παιδί που δε θα μπορούσε να την έχει διαφορετικά και συχνά είναι συνδυασμός και των δύο. Κάθε παιδί είναι μοναδικό και οι μοναδικές συνθήκες της ύπαρξής του πρέπει να ληφθούν υπόψη και να αξιολογηθούν ως προς τις συνέπειες της υιοθεσίας όχι μόνο κατά την παιδική ηλικία αλλά και για την υπόλοιπη ενήλικη ζωή του.

Οι διακρατικές υιοθεσίες περιλαμβάνουν όλα τα σύνθετα και πολύπλοκα ζητήματα που παρουσιάζουν και οι εθνικές υιοθεσίες, αλλά επιφορτίζονται και με πρόσθετα στοιχεία. Ένα από αυτά είναι **ο σεβασμός στην αξιοπρέπεια, τις συνθήκες ζωής και στους κανονισμούς της χώρας καταγωγής**. Συχνά, οι συνθήκες και οι κανονισμοί αυτών των χωρών είναι συγκεχυμένοι και αφήνουν περιθώρια για ταχύρρυθμες ή άλλες διαδικασίες που έχουν κατηγορηθεί ότι προωθούν μέχρι και εμπορευματοποίηση των παιδιών. Στην προσπάθειά τους να αποκτήσουν γρήγορα και με ασφάλεια ένα παιδί, οι θετοί γονείς είναι δυνατόν να συναινούν σε πρακτικές που μπορεί να αποδίδουν στο παρόν, αλλά θέτουν σε κίνδυνο τη διαδικασία για το μέλλον. Αντί να καταφεύγει κανείς στη γρήγορη λύση θα έπρεπε να αγωνίζεται για την «ομαλοποίηση», συντόμευση και νομιμότητα των διαδικασιών.

Ένα άλλο στοιχείο που χαρακτηρίζει τις διακρατικές υιοθεσίες είναι η έννοια της **διαπολιτισμικότητας**. Η διακρατική υιοθεσία είναι κάτι περισσότερο από το να δημιουργηθεί μια νέα οικογένεια, να δοθεί η δυνατότητα οικογενειακής θαλπωρής σε ένα παιδί που διαφορετικά θα μεγάλωνε σε ένα ίδρυμα. Η διακρατική υιοθεσία εισαγάγει όχι μόνο τους θετούς γονείς αλλά και την ευρεία οικογένεια (το σόι), τη γειτονιά, το σχολείο, την κοινωνία γενικά στην έννοια της διαπολιτισμικότητας. *«Ο όρος διαπολιτισμικότητα αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο άτομα ή ομάδες ατόμων διαφορετικής πολιτισμικής προέλευσης διαχειρίζονται την πολιτισμική ετερότητα, δημιουργώντας μία νέα πολιτισμική ταυτότητα μέσω της συνεργασίας και του συγκερασμού χαρακτηριστικών από διαφορετικούς πολιτισμούς»* (Γεωργογιάννης, 2008).

Οι τέσσερις βασικές αρχές της **διαπολιτισμικότητας**, οι οποίες αποτελούν ταυτόχρονα και τους στόχους της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, είναι: (α) η διαμόρφωση θετικών αντιλήψεων για τις διαφορές μεταξύ των πολιτισμών, (β) η αλληλεγγύη, (γ) ο σεβασμός των άλλων πολιτισμών ως ισότιμων, (δ) η αγωγή στην ειρήνη. Οι αρχές αυτές θεωρούνται «οι

βάσεις της επικοινωνίας και των σχέσεων των ανθρώπων μεταξύ τους, αλλά και με το φυσικό και κοινωνικό τους περιβάλλον, το οποίο εξελίσσεται διαρκώς σε ένα πολυσύνθετο μόρφωμα» (Κανακίδου, Παπαγιάννη, 1988).

I. Αρχές Διαπολιτισμικότητας

Οι παραπάνω έννοιες και αρχές της διαπολιτισμικότητας αναφέρονται κυρίως στην εκπαίδευση αλλά μπορούν να είναι χρήσιμες και στην προσέγγιση της διακρατικής υιοθεσίας.

A. Η διαμόρφωση θετικών αντιλήψεων για τις διαφορές μεταξύ πολιτισμών

1. Η φυλή

Το γεγονός ότι το παιδί ανήκει σε διαφορετική φυλή από αυτή των θετών γονέων προϋποθέτει αποδοχή της διαφορετικότητας. Πριν την αποδοχή, βέβαια, προηγείται η γνώση: Τι δοξασίες, στερεότυπα, συναισθήματα τρέφει ο θετός γονέας για ανθρώπους διαφορετικής καταγωγής και χρώματος; Πόση εξοικείωση έχει με αυτούς; Τι έχει διδαχτεί στο οικογενειακό του περιβάλλον, στο σχολείο για τις φυλετικές διακρίσεις και κατά πόσον έχει διαμορφωμένες απόψεις πάνω στο θέμα; Έχει έλθει σε επαφή με ανθρώπους διαφορετικού χρώματος ή καταγωγής στο φιλικό ή επαγγελματικό του περιβάλλον; Έχει αναρωτηθεί, για παράδειγμα, αν ισώνουν τα κατσαρά μαλλιά ή ποια είναι η αίσθηση της αφής του έγχρωμου δέρματος;

Ο δυτικός τρόπος ζωής, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η εθνική «ομοιογένεια» και οι τρόποι κοινωνικοποίησης μπορεί να καθιστούν αναμενόμενο ένας θετός γονέας να έχει προκαταλήψεις, στερεότυπα και κατεστημένες αντιλήψεις για ανθρώπους άλλων φυλών. Θα πρέπει, όμως, να αναγνωρίσει τα ιδιαίτερα συναισθήματά του και τις στάσεις του και από πού πηγάζουν ώστε να καταρρίψει τα στερεότυπα και να αποφασίσει κατά πόσον μπορεί να ζήσει με ανθρώπους διαφορετικού χρώματος. Το χρώμα είναι κάτι που συνοδεύει το παιδί και τους γονείς καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους και οι απόψεις και η αντιμετώπιση των γονέων είναι καθοριστικής σημασίας. Ζητήματα, όπως, πώς θα περιγράψουμε το παιδί στο στενό και ευρύ περιβάλλον: «πολύ μελαχρινό», «σοκολατάκι», «μαυράκι», «καφετί», «αφρικανάκι», «αιθιοπάκι», «κινεζάκι», κ.ά. Θα πρέπει να έχουν συζητηθεί και αποφασιστεί από τους γονείς με επίγνωση και αιτιολογία και να γίνονται γνωστά και στο υπόλοιπο οικογενειακό, φιλικό, σχολικό κ.λπ. περιβάλλον.

Το θέμα των φυλετικών διακρίσεων και σχέσεων είναι συνεχώς στην επικαιρότητα (π.χ. διακρίσεις και βία κατά των Αφροαμερικανών στην Αμερική, κατά ορισμένων φυλών στην Ασία, άνοδος πολιτικών κομμάτων με ρατσιστικό λόγο κ.λπ.). Οι γονείς θα πρέπει να έχουν κατανοήσει την πηγή και δυναμική τέτοιων γεγονότων και να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν και να ερμηνεύσουν τέτοια θέματα όταν το παιδί θα έλθει αντιμέτωπο με αυτά.

2. Η γεωγραφία

Τα παιδιά προέρχονται από χώρες με τις οποίες οι γονείς έχουν από ελάχιστη μέχρι καθόλου επαφή. Οι χώρες αυτές συχνά βρίσκονται σε σημαντική γεωγραφική απόσταση από τη χώρα υποδοχής και η αλληλεπίδραση με τον πολιτισμό τους, τον τρόπο ζωής τους είναι παρά πολύ περιορισμένη. Υπάρχουν, συχνά, διαδεδομένες αντιλήψεις για τις χώρες καταγωγής ότι είναι «υπανάπτυκτες», «απολίτιστες» και κυριαρχεί μια υποτίμηση που είναι προϊόν άγνοιας της πραγματικότητας και προκαταλήψεων.

Ο θετός γονέας πρέπει να εξοικειωθεί με τη χώρα καταγωγής του παιδιού, να μάθει για τη γεωγραφική της θέση, το κοινωνικοπολιτικό και οικονομικό της σύστημα. Πολλές χώρες καταγωγής (π.χ. Αιθιοπία, Ουγκάντα) θεωρούν προαπαιτούμενο τη δέσμευση των γονέων να γνωρίζουν τον πολιτισμό της χώρας καταγωγής και να μην αποκόψουν το παιδί από την «κουλτούρα» του.

Ένας τρόπος για να επιτευχθεί αυτό είναι η προϋπόθεση παραμονής των γονέων στη χώρα καταγωγής για ένα χρονικό διάστημα που μπορεί να είναι και ένα έτος. Παρόλο που πολλές φορές κίνητρο για να κάνει κανείς διακρατική υιοθεσία είναι και ο υποτιθέμενος βραχύτερος χρόνος μέχρι την ολοκλήρωσή της, γονείς που παρέμειναν στις χώρες καταγωγής για μεγάλο χρονικό διάστημα αναφέρουν ότι αυτή ήταν μια πολύ σημαντική εμπειρία που τους βοήθησε να κατανοήσουν πολλά στοιχεία της πολιτισμικής πραγματικότητας της χώρας καταγωγής και να την αγαπήσουν.

Καθώς το παιδί μεγαλώνει τού δημιουργούνται ερωτήματα σχετικά με τον τόπο καταγωγής. Οι απορίες μπορεί να αφορούν τη φυσική κατάσταση της χώρας και αργότερα και την κοινωνικοπολιτική. Είναι σημαντικό ο θετός γονέας να μπορεί να συζητήσει με το παιδί τα ιδιαίτερα φυσικά χαρακτηριστικά της χώρας καταγωγής, τα προϊόντα της, σημαντικά στοιχεία από την ιστορία της και τους ανθρώπους της, το ρόλο της στην παγκόσμια ιστορία. Υπάρχουν παιδιά που θέλησαν να επισκεφτούν τη χώρα καταγωγής, αλλά υπάρχουν και παιδιά που δεν εκδηλώνουν τέτοιο ενδιαφέρον. Οι θετοί γονείς πρέπει

να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν τις ανάγκες του παιδιού και να πράξουν αναλόγως.

B. Αλληλεγγύη

Η διακρατική υιοθεσία ανοίγει μια πόρτα ενσυναίσθησης και επικοινωνίας της θετής οικογένειας με τη χώρα καταγωγής. Η κατανόηση των κοινωνικών προβλημάτων, τα οποία είναι στη βάση της διακρατικής υιοθεσίας, μπορεί να αποτελέσει το κίνητρο για περισσότερη αλληλεπίδραση με τη χώρα προέλευσης του παιδιού. Υπάρχουν ομάδες εθελοντών αλλά και δράσεις Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων που στοχεύουν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των παιδιών στις αναπτυσσόμενες χώρες και αυτό μπορεί να γίνει και μια ενασχόληση των θετών γονέων. Πολλοί γονείς αναφέρουν ότι θα ήθελαν να συμβάλουν προς αυτή την κατεύθυνση.

Γ. Ο σεβασμός των άλλων πολιτισμών ως ισότιμων

Η αλληλεπίδραση των πολιτισμών μέσω της διακρατικής υιοθεσίας μπορεί να οδηγήσει στην εκτίμηση ότι η ανθρώπινη συμπεριφορά, αν και συχνά είναι διαφορετική, έχει ορισμένες αξίες που είναι πανανθρώπινες, όπως ο σεβασμός στη ζωή, η αγάπη και η φροντίδα για τα παιδιά. Είναι χαρακτηριστικές οι μαρτυρίες θετών γονέων που κρατούν επαφή με τους ανθρώπους των ιδρυμάτων, από τα οποία υιοθέτησαν τα παιδιά τους, επειδή εκτίμησαν τον τρόπο που τα φρόντισαν μέχρι την ολοκλήρωση της υιοθεσίας.

Οι χώρες καταγωγής δεν θα πρέπει να θεωρούνται «υποδεέστερες» επειδή δεν είναι σε θέση να φροντίσουν οι ίδιες τα παιδιά τους. Η παρούσα κατάσταση σε μεγάλο βαθμό έχει να κάνει με ιστορικές, πολιτικές συνθήκες, για τις οποίες ο «αναπτυγμένος» κόσμος δεν είναι άμοιρος ή χωρίς ευθύνες. Οι κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες στη χώρα καταγωγής δεν θα πρέπει να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι γονείς εκεί δεν ενδιαφέρονται για τα παιδιά τους. Αντίθετα, η διακρατική υιοθεσία θεωρείται το έσχατο μέτρο για την ευημερία του παιδιού. Υπάρχουν, δε, αναπτυσσόμενες χώρες που είναι απρόθυμες να προβούν σε διακρατικές υιοθεσίες και θέτουν ως όρο την ύπαρξη κάποιου σημαντικού προβλήματος του παιδιού προς υιοθεσία που δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά στη χώρα καταγωγής π.χ. οροθετικότητα (H.I.V.), βαριά σωματική ή νοητική αναπηρία κλπ.

Δ. Η αγωγή στην ειρήνη

«Η αγωγή στην ειρήνη» μπορεί να είναι ένας παιδαγωγικός στόχος, αλλά αν οι παραπάνω αρχές τηρηθούν στις νέες οικογένειες που δημιουργούνται, δηλαδή σεβασμός στη διαφορετικότητα και εκτίμηση της αξίας κάθε πολιτισμού, αυξάνονται οι πιθανότητες ειρηνικής διαβίωσης και μείωσης των συγκρούσεων με αιτία ή αφορμή φυλετικές διαφορές. Οι διαφυλετικές οικογένειες που δημιουργούνται με την υιοθεσία έχουν μεγάλη πιθανότητα να αναπτύξουν κατανόηση και ανοχή για τη διαφορετικότητα.

II. Έγγραφα και Μαρτυρίες

Ένα άλλο στοιχείο που χαρακτηρίζει τις διακρατικές υιοθεσίες είναι η **εξασφάλιση σχετικών εγγράφων και μαρτυριών για την καταγωγή των παιδιών**. Είναι γεγονός ότι αρκετές από τις χώρες καταγωγής δεν έχουν συστήματα και διαδικασίες που διασφαλίζουν την ανίχνευση της οικογενειακής καταγωγής του παιδιού. Είναι γνωστό, όμως, πόσο σημαντικό είναι να γνωρίζει κανείς τις ρίζες του και πόσο διαμορφώνει την ενήλικη ζωή το θέμα της ταυτότητας. Θα πρέπει να αποφεύγεται η δημοσιοποίηση συνθηκών εγκατάλειψης από τους βιολογικούς γονείς, ιδιαίτερα μάλιστα όταν η περιγραφή αυτών των συνθηκών προέρχεται από μη διασταυρωμένες μαρτυρίες. Φαίνεται δελεαστική στα μέσα μαζικής επικοινωνίας η δημοσιοποίηση ενός περιστατικού εγκαταλειμμένου βρέφους από τους βιολογικούς του γονείς και η «διάσωσή» του μέσω διακρατικής υιοθεσίας. Πώς όμως η δημοσιοποίηση τόσο προσωπικών δεδομένων θα φαντάζει στα μάτια του παιδιού και πώς θα επηρεάσει την ψυχοσύνθεσή του όταν ενήλικος/η πια θα αναζητά την αλήθεια για την καταγωγή και τις ρίζες του; Η εγκατάλειψη έχει πολλά και διαφορετικά κίνητρα και συνθήκες και γίνεται διαφορετικά αντιληπτή σε σχέση με την περιρρέουσα κατάσταση την περίοδο του γεγονότος.

Είναι πολύ σημαντικό να διαφυλάσσονται έγγραφα, μαρτυρίες, ονόματα σχετικά με την καταγωγή του παιδιού για μελλοντική χρήση. Η σύγχρονη τεχνολογία και η ηλεκτρονική μεταφορά πληροφοριών είναι μεν πρακτική και γρήγορη, αλλά στερεί τη μαρτυρία χειροπιαστών στοιχείων που πιθανόν να διατηρούν δακτυλικά αποτυπώματα ή χειρόγραφες σημειώσεις κ.ά. που θα μπορούσαν να είναι χρήσιμα. Είναι, επίσης, σημαντικό εκεί που δεν υπάρχουν συγκεκριμένες αποδείξεις να μη γίνονται υποθέσεις και δίνονται στο παιδί/ενήλικο φανταστικά ή ανακριβή στοιχεία. Το να παραδεχτεί κανείς ότι δε γνωρίζει είναι προτιμότερο από μια μη αληθινή ιστορία που δεν ξέρει τι συνέπειες μπορεί να έχει για την ψυχοσύνθεση του υιοθετημένου.

III. Το «τραύμα»

Ο αντίκτυπος της εγκατάλειψης/αποχωρισμού και της ζωής σε υποτυπώδη ιδρύματα μπορεί να δημιουργήσει ψυχολογικά τραύματα που θα επηρεάσουν τη ζωή του υιοθετημένου παιδιού και της οικογένειας. Δυστυχώς, ο χρόνος που διαρκούν οι διακρατικές υιοθεσίες και η διαδικασία επιλογής των παιδιών συμβάλουν, συχνά, στη μακρά παραμονή των παιδιών σε ιδρύματα ή σε συνθήκες αναδοχής με αποτέλεσμα να βιώνουν διαδοχικές εμπειρίες αποχωρισμού και απώλειας. Τα ιδρύματα ποικίλουν ως προς τις υπηρεσίες, τη φροντίδα και τη γενική αντιμετώπιση των παιδιών. Όπως έχουν δείξει σημαντικές έρευνες, όσο περισσότερο ένα παιδί παραμένει σε ίδρυμα τόσο μεγαλύτερες είναι οι συνέπειες, τόσο για τη φυσική όσο και για την ψυχοκοινωνική του ανάπτυξη που ποικίλει κατά περίπτωση. Για το λόγο αυτό, η ύπαρξη και η συμμετοχή σε υποστηρικτικές ομάδες γονέων είναι συχνά πολύ βοηθητική όπως και η αναζήτηση εξειδικευμένης βοήθειας. Είναι, όμως, πολύ σημαντικό να έχει κανείς υπόψη του ότι το τραύμα μπορεί, συχνά, να επουλωθεί. Πρέπει να διερευνώνται τρόποι αναγνώρισης και ενίσχυσης της ικανότητας του υιοθετημένου να αντέξει και να επιβιώσει σε αντίξοες συνθήκες.

Παρόλο που δεν υπάρχουν ακόμα σχετικές έρευνες από την ελληνική εμπειρία, υπάρχει εκτεταμένη και χρήσιμη βιβλιογραφία και αρθρογραφία στο διαδίκτυο από χώρες με περισσότερη και πιο μακρόχρονη εμπειρία πάνω στο θέμα της διακρατικής υιοθεσίας και θα είναι χρήσιμο για κάθε ενδιαφερόμενο γονέα ή/και επαγγελματία να ανατρέξει σε αυτές.

Τέλος, θα πρέπει κανείς να αναγνωρίσει ότι η διακρατική υιοθεσία έχει παρόμοια προβλήματα και χαρές με τις εθνικές υιοθεσίες· φέρνει όμως και ένα διαπολιτισμικό πλούτο και μια παγκόσμια διάσταση στη νέα διαφυλετική, εναλλακτική-μα πάνω από όλα-ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ.

Βιβλιογραφία

- Beckett, C., Hawkins, A., Rutter, M., Castle, J., Colvert, E., Groothues, Ch., Kreppner, J., Stevens, S. and Sonuga-Barke, E., (2008). The importance of cultural identity in adoption: A study of young people adopted from Romania, *Adoption and Fostering*, Vol. 32, Issue 3, pp. 9-22.
- Γεωργογιάννης, Π., (2008). Διαπολιτισμικότητα και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, στο Γεωργογιάννης, Π. (Επιμ.), *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*, τομ.7., Πάτρα, σελ. 30.

International Social Service, (2015). *Manifesto for Ethical Intercountry Adoption*, International Reference Center for the Rights of Children Deprived of their Family.

Κανακίδου, Ε., Παπαγιάννη, Β. (1998), *Διαπολιτισμική Αγωγή*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ.45. (Από το Ιστολόγιο «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση», 22-12-2012.)

Νικολάου, Γ. (2011). *Διαπολιτισμικότητα - Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*, Εργαστήριο Μελετών Αποδήμου Ελληνισμού και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Φεβρουάριος, σελ. 9.

Stoddart, J., Conley Wright, A., Spencer, M., van Wichelen, S. (2021). “I’m the centre part of a Venn diagram”: Belonging and identity for Taiwanese-Australian inter-country adoptees, *Adoption and Fostering*, Vol. 45, Issue 1, pp. 3-115.

UNICEF, Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού: www.unicef.org/greece

Wikipedia, Διαπολιτισμική εκπαίδευση - Ορισμός:

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B9%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7